

از میناب تا صحنه تئاتر جشنواره عروسکی تهران با روایت جنگ و دغدغه معیشت هنرمندان

بیست و یکمین جشنواره بین‌المللی نمایش عروسکی تهران- مبارک با حضور گروه‌های ایرانی و خارجی، اجرای ۲۳ نمایش صحنه‌ای و اختصاص بخشی ویژه به شهادی میناب برگزار شد. در کنار آثار اجرارشده، وضعیت کمک‌هزینه گروه‌ها و دشواری ادامه اجرای نمایش‌ها پس از جشنواره نیز از موضوعات مطرح‌شده در این دوره بود.

بیست و یکمین دوره جشنواره بین‌المللی نمایش عروسکی تهران- مبارک از ۲۵ تا ۳۰ مهرماه در تهران برگزار شدند. در این دوره ۴۴۵ اثر در بخش‌های مختلف ثبت‌نام کردند و ۴۲ اثر برای حضور در جشنواره پذیرفته شدند. نمایش‌های صحنه‌ای کودک و نوجوان، آثار بزرگسال، اجراهای فضای باز و بخش ویژه «خیال‌نامه میناب» از جمله بخش‌های این دوره بودند. دبیری جشنواره را پوپک عظیم‌پور تبریزی برعهده داشت.

یکی از محورهای متفاوت این دوره، اختصاص بخشی با عنوان «خیال‌نامه میناب» به نمایش‌هایی درباره جنگ و شهادی مدرسه شجره طوبه میناب بود. پنج اثر در این بخش پذیرفته شدند: «ارزوی بزرگ»، «خیال‌ستون»، «عینکی برای خورشید بی‌تمام»، «قصه مینا» و «مدرسای در آسمان».

این آثار قرار بود تجربه جنگ و فقدان را در قالب نمایش عروسکی برای مخاطبان کودک و نوجوان روایت کنند؛ حوزیه که انتخاب زبان روایت و چگونگی مواجهه با رنج کودکان اهمیت ویژه‌ای دارد.

در مراسم افتتاحیه نیز دو اثر فیلم- نمایش از گروه آمریکایی «برداند پایت تیره» به نمایش درآمد که به جنگ غزه و کودکان جان‌باخته میناب اختصاص داشتند. پیترو شومان، بنیان‌گذار این گروه، از طریق ارتباط تصویری درباره پیشینه و رویکرد هنری آن سخن گفت.

جشنواره امسال همچنین میزبان گروه‌هایی از کشورهای دیگر، از جمله روسیه، ایتالیا، ارمنستان و هند بود. در بخش صحنه‌ای، اجراها در مجموعه تئاتر شهر، مرکز تولید تئاتر و تئاتر عروسکی کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان و تالار هنر و تالار حافظ برگزار شدند. بخش فضای باز و اجراهای نامتعارف نیز امکان نمایش آثار در خارج از سالن‌های متعارف تئاتر را فراهم کرد.

با این حال، مسائل اقتصادی گروه‌های نمایشی همچنان از موضوعات مهم پیرامون جشنواره است. در نشست خبری پیش از آغاز این دوره، حسن جودکی، مشاور برنامه‌ریزی و مالی جشنواره، بودجه اولیه رویداد را ۱۳ میلیارد تومان اعلام کرد و از افزایش ۳۰ تا ۴۰ درصدی آن خبر داد. پوپک عظیم‌پور نیز در همان نشست گفت تا آن زمان ۴۰ درصد کمک‌هزینه گروه‌های حاضر پرداخت شده بود.

براساس فراخوان، کمک‌هزینه نمایش‌های صحنه‌ای کودک و نوجوان و بزرگسال بین ۸۰ تا ۱۶۰ میلیون تومان و کمک‌هزینه آثار فضای باز و نامتعارف بین ۶۰ تا ۱۰۰ میلیون تومان تعیین شده بود. با وجود این ارقام، میزان حمایت مالی به نظر برای گروه‌های نمایش عروسکی مطلوب نبوده است. تأمین هزینه طراحی و ساخت عروسک، آماده‌سازی صحنه، دستمزد عوامل و جابه‌جایی تجهیزات از جمله مواردی است که این گروه‌ها باید هزینه کنند.

مسئله دیگر، سرنوشت نمایش‌ها پس از پایان جشنواره است. عظیم‌پور در نشست خبری به دشواری فراهم کردن فرصت اجرای عمومی برای آثار منتخب اشاره کرده و از تلاش برای جلب همکاری مدیران سالن‌ها سخن گفته بود. این موضوع برای گروه‌هایی که بخش مهمی از هزینه تولید را با امید به اجرای مستمر و جذب مخاطب تأمین می‌کنند، اهمیت دارد.

در کنار اجراها، برگزارکنندگان از گردآوری اسناد و مستندات ۲۰ دوره پیشین جشنواره، از نخستین دوره در سال ۱۳۶۸، خبر دادند. نمایشگاه بوسترهای دوره‌های گذشته نیز بخشی از برنامه امسال بود. این اقدام می‌تواند زمینه دسترسی پژوهشگران و هنرمندان به سابقه نمایش عروسکی ایران را فراهم کند.

در مراسم اختتامیه ۳۰ مهرماه، از هما جدی‌کار به پاس سال‌ها فعالیت حرفه‌ای در تئاتر عروسکی و از عادل بزوده، هنرمند و عروسک‌ساز، تجلیل شد. همچنین از کارگردانان آثار بخش «خیال‌نامه میناب» قدردانی به عمل آمد.

جشنواره تهران- مبارک امسال، در کنار نمایش توانایی‌های هنرمندان عروسکی و پرداختن به موضوع جنگ، دو انتقاد را هم در بر داشت؛ حمایت مالی جشنواره تا چه اندازه هزینه تولید را پوشش می‌دهد و چه سازوکاری برای ادامه اجرای آثار پس از پایان این رویداد وجود دارد؟

شهریاتو نویسی

آخرین بخند

سرش را به شیشه تکیه می‌دهد، به قطره اشکی که مدت‌هاست مانده در چشمش، اجازه افتادن می‌دهد، به همسرش نگاه می‌کند، قرآن را دست گرفته و آرام گریه می‌کند.

آخرین نگاه‌شان را به جسم تکیده و نحیف و بی‌جان پسرشان می‌دوزند. دکتر پارچه را روی سر فرزندشان می‌کشد. حالا حتی دیگر اجازه نگاه‌کردن به آن پسر را هم ندارند.

همسرش روی زمین سر می‌خورد، تکه لباسی که از علی در دست دارد را بو می‌کشد، چه شب‌هایی که تا صبح، بالای سرش نشسته بود که این پسر از نفس کشیدن دست نکشد، چه روزهایی که با گریه دست و پایش را می‌شست؛ چه لحظه‌هایی که اشک و لیخند علی را با هم نمی‌دید و حالا...

حالا همان‌ها را هم دیگر از جوان بیست و یکی دو ساله‌اش ندارد... او مانده و خاطرات این چند سالی که علی قد کشیده و بزرگ شد، و حالا جلوی چشم‌هایش برای آخرین بار به او لیخند زد و رفت...

برای شهید علی خلیلی
شهادت: سوم فروردین ۹۳

می‌سازد. قرار گرفتن هماهنگی و توسعه استانداردهای قرآن بریل در دستور کار IBQS نشان می‌دهد که شبکه می‌تواند از ایجاد ارتباط فراتر رود و به بستری برای صورت‌بندی و پیگیری قواعد مشترک تبدیل شود. شبکه‌ای‌شدن در عین حال جایگزین الگوی دیرپای تولید و توزیع مستقیم نیست؛ حضور عربستان سعودی، به‌عنوان یکی از کانون‌های باسابقه تولید، در سال‌های بعد نیز در جغرافیه‌های دیگری ادامه الگوست. آنچه تغییر کرده، امکان پاسخ‌گویی از طریق پیوند ظرفیت‌های است که لزوماً در یک کشور یا نهاد واحد تجمع نشده‌اند. از این منظر، تولید همچنان اهمیت دارد، اما موقعیت در شبکه، توان واسطه‌گری، مستقل از مال و مشارکت در هماهنگی و شکل‌دهی قواعد مشترک نیز به بخشی از ظرفیت پاسخ‌گویی تبدیل می‌شود. شبکه‌ای‌شدن را می‌توان بر همین اساس پاسخی متناسب‌تر به وضعیتی دانست که در آن گستره تقاضا، تنوع الزامات و پراکندگی ظرفیت‌های مورد نیاز، پاسخ‌گویی صرفاً متکی بر چند کانون تولید را با محدودیت روبه‌رو کرده است.

گسترش روابط، مسئله هماهنگی میان بازیگران مستقر از نیز پیش می‌کشد و شبکه را به قلمرو حکمرانی شبکه‌ای» وارد می‌کند. استانداردهای قرآن بریل یکی از مهم‌ترین عرصه‌های چنین حکمرانی‌ای است. هنگامی که تولید و توزیع از مرزها عبور می‌کند، تفاوت برخی رویه‌های بازنامایی متن، اقتضات مصحف مینا و انطباق عناصر رسم‌المصحف با بریل، مسئله‌سازگاری میان رویه‌ها را برجسته

است، می‌تواند میان تقاضا، تولیدکننده، حامی و مجری ارتباط برقرار کند. پیوند بنیاد الفطره مالزی و بنیاد رحمان هند و تبدیل این ارتباط به مسیری نیست، اما استقرار IBQS در استانبول و گرد هم آمدن بازیگران کشورهای مختلف، این شهر را به یکی از نقاط اتصال این حوزه تبدیل کرده است. بنابراین کانون تولید آثار همان کانون شبکه نیست، شبکه‌ای‌شدن به IBQS نیز محدود نمی‌شود. در کنار ساختارهای رسمی، همکاری‌های دوجانبه و چندجانبه و مجموعه‌های کوچک‌تری از روابط می‌توانند شبکه‌ها، زیرشبکه‌ها یا خوشه‌هایی را شکل دهند. گرد هم آوردن بازیگران آفریقایی از سوی IBQS در سال ۲۰۱۹ حول مسائل مشترک منطقه، نمونه‌ای از امکان شکل‌گیری خوشه‌های منطقه‌ای درون یک شبکه بزرگ‌تر است. در مقابل،

افتتاح نمایشگاهی از آثار ۶ هنرمند غزه در ایرلند

روایت هنر فلسطین در سایه آوارگی و ویرانی

آثاری که از غزه به دویلین رسیدند

اهمیت این نمایشگاه تنها به آثار هنری آن محدود نمی‌شود؛ چگونگی حفظ و انتقال آثار به دویلین نیز بخشی از روایت آن است. در پی ویرانی گسترده و آوارگی فلسطینیان در غزه، شماری از آثار به‌دلیل دشواری یا ناممکن بودن بازگرداندنشان، نزد مؤسسات و افراد خارج از غزه باقی ماندند.

برخی دیگر از اعضای گروه که توانسته بودند غزه را ترک کنند، با خود خارج کردند و تعدادی از آثار جدیدتر نیز برای حفظ و نگهداری از غزه بیرون برده شدند. اکنون این نمایشگاه آثار پرانکند در مکان‌ها و دوره‌های مختلف را دوباره کنار هم قرار می‌دهد و اعضای گروهی را گرد هم می‌آورد که آوارگی و تبعید از یکدیگر جدا کرده است. شماری از هنرمندان همچنان در غزه و در معرض آوارگی مستمر زندگی می‌کنند و برخی دیگر در خارج از فلسطین به سر می‌برند. گروه سرپرستی نمایشگاه، «مسئله تأمین مالی»، این گردهمایی را جلوه‌ای از همبستگی در برابر پرانکندی و محو شدن حافظه فرهنگی می‌داند.

روایت تاریخ فلسطین در کنار آثار هنری

بازدیدکنندگان در کنار آثار هنری با خط زمانی گسترده‌ای از سال ۱۹۴۸ تا ۲۰۲۶، روبه‌رو می‌شوند که رویدادهای مهم تاریخ فلسطین را با نقاط عطف زندگی و فعالیت هنری اعضای گروه «التقاء» و گالری این مجموعه در غزه پیوند می‌دهد.

قرآن بریل

از تمرکز تولید تا شبکه‌ای‌شدن ظرفیت‌ها

حسین عبدالملکی

دسترسی به قرآن کریم به خط بریل، به سبب امکان مواجهه مستقیم و مؤثر نابینایان با متن، علی‌رغم گسترش روزافزون فناوری‌های ویژه، همچنان جایگاه ویژه‌ای دارد. تقاضای گسترده برای این شیوه دسترسی، گستره جغرافیایی آن و مختصات خاص چاپ و نشر قرآن بریل، محدودیت‌های الگویی را آشکار کرده است که برای دهه‌ها عمدتاً بر تولید در شمار محدودی از کشورها و توزیع مصحف از این کانون‌ها به دیگر نقاط جهان استوار بود.

چاپ و نشر قرآن بریل فرآیندی پیچیده و چندوجهی است و به تخصص‌های قرآنی و بریل، انطباق رسم‌المصحف و قواعد آن با منطق بریل، زیرساخت فنی، نیروی انسانی متخصص و کنترل دقیق کیفیت و صحت متن وابسته است. در مقابل، نوع و سطح دسترسی در کشورهای مختلف یکسان نیست، مصاحف مینا و برخی الزامات معطوف به آنها تفاوت دارند و در بسیاری از کشورها نیز همه ظرفیت‌های لازم برای طی این فرآیند یک‌جا فراهم نیست.

از همین رو، الگویی که مصر، اردن و سپس عربستان سعودی از کانون‌های اصلی آن بودند، با وجود تداوم اهمیت خود، به تنهایی تناسب کافی با مختصات این تقاضا نداشت. پاسخ به چنین وضعیتی به تدریج با گسترش و پیوند همکاری‌ها همراه شد

موزه هنر مدرن ایرلند میزبان بیش از ۶۰ اثر از شش هنرمند فلسطینی غزه می‌شود؛ نمایشگاهی که بر هویت فلسطینی، مقاومت فرهنگی و همبستگی هنرمندان در برابر پرانکندی و فراموشی تمرکز دارد.

موزه هنر مدرن ایرلند (IMMA) روز جمعه ۲۳ اکتبر ۲۰۲۶ نمایشگاه «التقاء: چگونه با یکدیگر کار کنیم؟» را افتتاح می‌کند. این نمایشگاه بیش از ۶۰ اثر از شش هنرمند فلسطینی ساکن شهر غزه را در دویلین به نمایش می‌گذارد و به تجربه‌های هنری جمعی، هویت فلسطینی و تداوم فعالیت فرهنگی در شرایط دشوار می‌پردازد. نمایشگاه بر فعالیت‌های گروه هنری «التقاء» متمرکز است؛ مجموعه‌ای که بیش از دو دهه برای توسعه شیوه‌های مشترک آفرینش هنری و حمایت از نسل جوان هنرمندان در غزه فعالیت کرده است. این نمایشگاه با گردآوری و سرپرستی گروه «مسئله تأمین مالی» (این عبارت نام یک گروه هنری یا مجموعه کیوریتوری است که نمایشگاه را سرپرستی کرده است) و با همکاری مؤسسه «آرت جمیل» برگزار می‌شود و پیش از این در مرکز هنرهای جمیل در دبی به نمایش درآمد بود.

جیلان وهبه عبدالمجید، سفیر فلسطین در ایرلند، روز پنجشنبه ۲۲ اکتبر از موزه هنر مدرن ایرلند بازدید کرد و در پیش‌نمایش این نمایشگاه حضور یافت. او از این موزه به دلیل فراهم کردن بستری برای نمایش آثار هنرمندان غزه قدردانی کرد و گفت: «امیدوارم این نمایشگاه صدای آنان را رساتر کند و پیمای قدرتمند از پایداری و امید به داشت باشد.»

آثار برخی دفترچه‌های تا نقاشی‌های بزرگ

نمایشگاه «التقاء: چگونه با یکدیگر کار کنیم؟» آثاری از محمد ابوسل، عبدالرووف العجوری، محمد الحواجری، رائد عیسی، دینا مطر و سهیل سالم را در بر می‌گیرد. این مجموعه آثار، دوره زمانی ۲۰۰۲ تا ۲۰۲۵ را پوشش می‌دهد و از طرح‌های کوچک در دفترچه‌ها و نقاشی‌هایی با استفاده از مواد یافت‌شده تا نقاشی‌های بزرگ و عکس‌ها را شامل می‌شود.

آثار این هنرمندان، دیدگاه‌های متفاوتی درباره زندگی و تجربه فلسطینیان ارائه می‌کنند. تصاویر رنگارنگ دنیا برتر به هویت فلسطینی و مقاومت تأکید دارند، در حالی که آثار رائد عیسی به جنبه‌های تلخ‌تر واقعیت زندگی در غزه می‌پردازند. در کنار یکدیگر، این آثار تصویری از جامعه‌ای خلاق ارائه می‌کنند که با وجود سال‌ها دشواری سیاسی، اقتصادی و فرهنگی به فعالیت خود ادامه داده است.

اعتراض بیش از ۱۵۰ چهره فرهنگی به توقف عرضه

کتاب‌های نویسنده حامی فلسطین

می‌دهد. رونی همچنین این اقدام را تلاشی از سوی دولت انگلیس برای کنترل و محدودکردن بیان سیاسی دانسته بود.

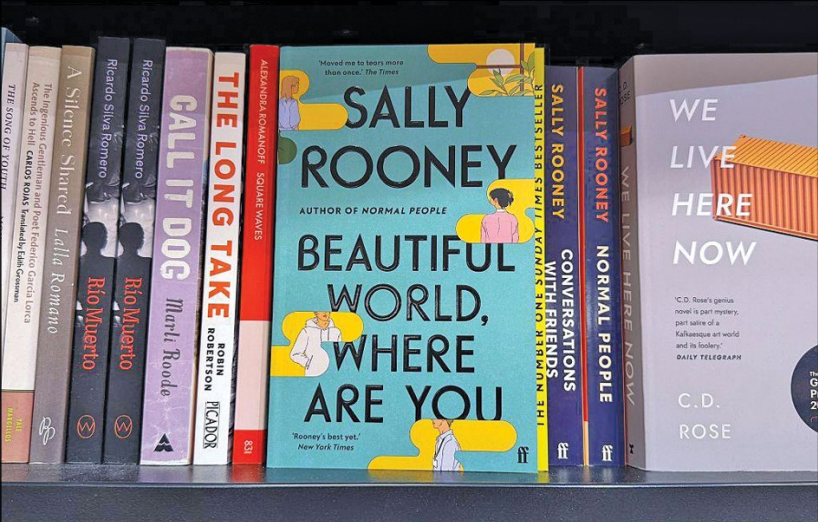
را به‌طور قاطع رد می‌کنیم؛ چه مستقیم و چه غیرمستقیم. از دولت می‌خواهیم مسیر خود را تغییر دهد و قوانینی را اصلاح کند که ما را به این نقطه از سرکوب و بی‌منطقی رسانده‌اند.» از دیگر امضاکنندگان این نامه می‌توان به زیدی اسمیت، تیلدا سوینتن، کیت نش، جاناتان گلنیز و بیش از ۱۵۰ چهره دیگر اشاره کرد.

انتشارات فابر، ناشر آثار رونی، اعلام کرده است که دیگر نمی‌تواند کتاب‌های او را در بریتانیا عرضه کند. رونی در بیانیه‌ای که اخیراً به روزنامه گاردین داده، گفته است این تصمیم با موافقت کامل او اتخاذ شده است. او همچنین تأکید کرده است: «تمام تلاش‌م را کرده‌ام تا درباره باروها و مقاصد با مردم صادق باشم و کاملاً آماده‌ام پیامدهای آن را بپذیرم.»

بریتانیا وجود ندارد. در نامه‌ای سرگشاده که در نشریه نیو استیتسمن منتشر شده، امضاکنندگان از جمله پل مسکال، دبیزی ادگار جونز و اعضای گروه کتی‌کپ، این تصمیم را به چالش کشیده‌اند. در این نامه آمده است: «سالی رونی نویسنده است، نه تروریست. کتاب‌های او باید در دسترس عموم قرار داشته باشند.»

براساس توضیحاتی که در وب‌سایت گروه «پالستاین اکشن» منتشر شده، این گروه برای «پایان‌دادن به همدستی جهانی با نظام آپارتاید نسل‌کش اسرائیل» فعالیت می‌کند. گروه‌های بشردوستانه و یک کمیسیون سازمان ملل متحد گفته‌اند اقدامات اسرائیل در غزه مصداق نسل‌کشی است.

مقام‌های بریتانیایی در سال ۲۰۲۵ این گروه را در فهرست سازمان‌های تروریستی قرار دادند. این تصمیم با وجود پیگیری‌های حقوقی گسترده برای لغو آن، پابرجا ماند. براساس این منوعیت، عضویت علنی در گروه حمایت از آن یا جمع‌آوری

کردن این تصمیم، آن را تهدیدی علیه آزادی بیان و دسترسی عمومی به کتاب‌ها دانسته‌اند. در میان امضاکنندگان این نامه نام چهره‌هایی چون پل مسکال، دبیزی ادگار جونز، زیدی اسمیت و تیلدا سوینتن دیده می‌شود. نویسنندگان، بازیگران و موسیقی‌دانان در حمایت از سالی رونی به میدان آمده‌اند؛ پس از آنکه اعلام شد به‌دلیل حمایت این نویسنده از گروه «پالستاین اکشن»، امکان فروش کتاب‌های او در

عرضه آثار این نویسنده ایرلندی در بریتانیا به‌دلیل حمایت از فلسطین، بیش از ۱۵۰ نویسنده، بازیگر و موسیقی‌دان با انتشار نامه‌ای سرگشاده به این اقدام اعتراض کردند. رونی پیش‌تر اعلام کرده بود که درآمد حاصل از فروش کتاب‌هایش را به گروه «پالستاین اکشن» اختصاص می‌دهد؛ گروهی که دولت انگلیس در سال ۲۰۲۵ آن را سازمانی تروریستی اعلام کرد. امضاکنندگان نامه با محکوم